

15 March 2012

Lidové Noviny
PETR JANOUŠEK

Fukušima je hlavní motivací

Německý odborník Oliver Geden v rozhovoru pro LN rok po japonské katastrofě hovoří o současném energetickém směřování své země.

* LN V Německu se již dlouho mluví o energetickém obratu a větším příklonu k obnovitelným zdrojům. Co je podle vašeho názoru aktuálně tou hlavní motivací?

Nejdůležitější motivací je rozhodně touha rok po Fukušimě rychle opustit jadernou energii. Pro to se také vyslovuje většina lidí. Bez ohledu na to byl také plánován rychlý přechod k obnovitelným zdrojům. To, že se nyní musí obojí dočasně kombinovat, tak přechod k obnovitelným zdrojům činí obtížnějším. Jde o obojí motivaci.

* LN Veřejnost v Německu i politici byli Fukušimou velice šokováni. U vás jako experta to bylo stejné?

Bylo překvapením, že se něco takového může stát v západní zemi, jako je Japonsko. Týdny se přitom nevědělo, co se tam ve skutečnosti událo. Je ale možné si položit otázku, zda (Fukušima) musela z pohledu Německa tolik změnit? Půl roku předtím byl energetický koncept, který prodloužil životnost (atomových elektráren).

* LN I vy jako expert ale říkáte, že se po Fukušimě něco změnilo...

Jde samozřejmě o rozhodnutí založené na určitých hodnotách. Když se ale ví, že jiní toto riziko vyhodnocují jinak, tak Německo nevystupuje jako misionář. Uvnitř EU neříká, že by měli od jaderné energie odstoupit i další.

* LN Představuje pro Německo energetický obrat ale i jistou touhu po modernizaci? V budoucnu budou třeba ještě výrazněji docházet fosilní zdroje....

Ano, je možné říci, že Německo z důvodu, který jste jmenoval – fosilních zdrojů bude míň a budou dražší –, i kvůli tomu, že změna klimatu vyžaduje produkci méně emisí, věří, že je dlouhodobě na správné cestě – ta se pak někdy i ekonomicky vyplatí.

* LN Nyní tomu tak ale přece není?

V současnosti nikoliv. Dochází ke značným subvencím. To také v Německu vyvolalo silnou vlnu kritiky. Podpora solární energie, což představuje téma i v Česku, se nyní omezuje. Zároveň ale z dlouhodobého hlediska panuje víra, že se buduje průmyslové odvětví, které bude velice výdělečné, až přesedlají i další země. Taková je oficiální politika EU, v podstatě ale je to i politika některých západních a severovýchodních států.

* LN Jsou Němci připraveni pokračovat v podpoře solární energie, i když to stojí tolik? Jaká je nyní nálada mezi lidmi?

Politicky je to tak, že solární energie je brána za příliš drahou. Nepodporuje se ani vlastní průmysl, neboť tato zařízení pocházejí z Číny. Je také vidět, že v oblasti solárního průmyslu nebyl žádný tlak na inovace, protože subvence byly příliš vysoké. Podpora se již po nějakou dobu omezuje, a tento průmysl se s tím přesto vyrovnal. Co se týče nálady mezi lidmi, tak je zajímavé, že ti, kdo si na vlastní střechu nainstalovali zařízení, vydělávají hodně peněz. Vysoká výnosnost je garantovaná přes 20 let...

* LN A proud se stal dražším...

Ano, zdrazil. Části obyvatelstva z toho profitují. Vede se nyní diskuse, zda se nejedná o nějaký druh přerozdělování od sociálně slabých k sociálně silnějším. Ten, kdo nemá žádné zařízení, tak nevydělává, ti, kdo ho mají, tak peníze dostávají. Je tedy možné, že obyvatelstvo někdy řekne – je to příliš drahé, musíme změnit něco v politické rovině.

* LN Jaké jsou dlouhodobé plány Německa?

Do roku 2020 má 35 procent elektřiny pocházet z obnovitelných zdrojů, tedy včetně větru. Do roku 2050 jde o více než 80 procent. I EU si ale vytyčila takové cíle. Nyní máme 20 procent elektřiny z obnovitelných zdrojů a 35 procent je realistický cíl. Co bude potom, je těžké říci. Jsou k tomu potřeba sítě a stabilita elektrického systému, potřebujeme více vedení v zahraničí i doma. Je otevřené, jestli takový ambiciózní energetický obrat bude nakonec fungovat, nebo zda obyvatelstvo politikům řekne: je to pro nás příliš drahé.

* LN Jaké budou podle vašeho názoru další kroky v této oblasti na úrovni EU?

Silněji bude koordinována výstavba sítí. Spolupráce bude silnější. V současnosti je to tak, že každý členský stát může rozhodovat o svém energetickém mixu. EU nyní začíná diskutovat o cílech pro Evropu jako celek s výhledem k roku 2050. To ale nebude fungovat, pokud členské státy budou pracovat nekoordinovaně. Jestli chce Evropa dosáhnout ambiciózních cílů, musela by se rozhodnout, že tato národní suverenity v energetické oblasti bude alespoň částečně omezena, což ale žádná země nechce. Optimální by bylo, kdyby byl systém kompletně převeden na evropskou úroveň. Celkově by tak byl efektivnější. Brusel by pak většinou členských států mohl rozhodovat věci, které by se Německu nebo Česku nemusely líbit. Stejně jako je to v jiných oblastech. V energetické oblasti jde o choulostivou věc.

* LN O které konkrétní věci by podle vás mohlo jít?

Například když je stanovený cíl pro obnovitelné energie, tak by bylo lepší ho orientovat geograficky. Nepočítat tedy s každou zemí zvlášť, nýbrž tam, kde je hodně větru – třeba v Severním moři – budeme spolupracovat. Tam, kde je hodně slunce, tedy na jihu, a nikoli ve střední Evropě, budeme získávat sluneční energii. To by se na evropské úrovni rozhodovalo jednodušeji.

* LN Pak jde ale o stále ten samý problém, že některé státy nejsou připravené vzdát se své suverenity...

V Německu je to tak, že energetika je braná vždy velice ideologicky. Proto to i v předvolebních bojích bylo zajímavé téma. To ale odpadne, když již o ní nebude možné rozhodovat. Kdyby bylo zachováno jen spolurozhodování, tak by se to stalo normálním politickým tématem, což by bylo pro energetickou politiku dobré. Když bude EU rozhodovat o energetickém mixu, tak již země nebudou mít tak pevně v rukou, jaká forma energie bude používána a jaké budou ceny. Trh s elektřinou se ale poevropšťuje i tak.

*Rádce vlády * Oliver Geden působí v berlínské Nadaci pro vědu a politiku. Toto těleso jako největší think tank v zemi poskytuje poradní hlas německé vládě i Bundestagu. * Geden se zabývá především energetickou a klimatickou politikou EU. Mezi jeho zájmy v širším slova smyslu patří i energetická bezpečnost a politická komunikace a strany.*